

A HUNGARY HELPS PROGRAM

- Az Európai Unió összeségében a világ legnagyobb humanitárius segítségnyújtója. Koordinálja a tagállamok humanitárius fellépéseit és válságreakálását.
- A humanitárius segélyek általában anyagi támogatást (élelmiszer, ruházat, gyógyszerek, menedék, víz, higiéniai termékek stb.), készpénzt és/vagy utalványokat, műszaki és logisztikai támogatást, valamint az infrastruktúra és a személyi állomány finanszírozását jelentik ([IFRC](#)).
- A Hungary Helps Program Magyarország kormányának nemzetközi humanitárius és fejlesztési tevékenységét foglalja magában, amely összekapcsolódik a kormány migrációs és kereszténységvédelmi politikájával is.
- A Hungary Helps Program folyamatosan bővült az elmúlt években, mind a projekteket, mind a ráfordított támogatások összegeit tekintve.
- A Hungary Helps Program továbbfejlesztése folyamatban van az Országgyűlésnek 2023-ban benyújtott beszámoló szerint ([B/5447](#)).

Jelen Infojegyzet a Kormány által benyújtott [T/6069](#) törvényjavaslatához kapcsolódva a nemzetközi és magyar humanitárius segítségnyújtásról és a Hungary Helps Programról nyújt felvilágosítást.

"Magyarország a nemzetközi humanitárius jog, a nemzetközi menekültjog és a nemzetközi emberi jogi egyezmények alapján, az európai uniós szakpolitikával összhangban végez nemzetközi humanitárius segítségnyújtási tevékenységet" ([2014. évi XC. törvény](#)). Ennek részét képezi a 2017-ben indított magyar kormányzati keretprogram, a Hungary Helps Program (9. §) (továbbiakban HHP). A program célja a fejlődő országokban és a különböző válságterületeken folyó segítségnyújtás összehangolt működtetése. A hármas vonatkozású (humanitárius, migrációs, keresztényvédelmi) programot 2018 decemberében fogadta el az Országgyűlés, amely gyakorlatilag egybefoglalja Magyarország összes nemzetközi humanitárius és fejlesztési tevékenységét ([2018. évi CXX. törvény](#)).

HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az EU és tagállamai által nyújtott humanitárius segítség célja az életmentés, valamint a háborúk, fegyveres konfliktusok, természeti katasztrófák és más krízishelyzetek okozta szenvedés enyhítése ([Európai Unió Tanácsa 2015](#)). Kiemelt jelentőségét mutatja, hogy az Európai Bizottság 1992 óta több mint 110 országban nyújtott humanitárius segítséget, és évente mintegy 100 millió főt támogat ([EC honlapja](#)).

Az Európai Unió humanitárius tevékenysége több nemzetközi szerződésen és uniós jogszabályon alapszik, úgymint a [Genfi Egyezmények](#), az Egyesült Nemzetek Alapokmánya ([1956. évi I. törvény](#)), az [Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata](#) és az [Európai Unió fejlesztéspolitikája](#). Az Európai Unió humanitárius segélyezési alapelvei a 2007-es Európai Humanitárius Konszenzusban megfogalmazott irányelvek ([2008/C 25/01](#)), valamint az OECD Fejlesztési Együttműködési Bizottsága ([DAC](#)) és az Európai Unió által elfogadott Jó Humanitárius Donortevékenység (Good Humanitarian Donorship – [GHD](#)) alapelvei, amelyek a következők:

- **emberiesség** (emberi szenvedés enyhítése a cél, főként a legkiszolgáltatottabbak közt);
- **pártatlanság** (a segítség szükséglet alapján nyújtható, nemzeti, vallási, nemi, etnikai, politikai hovatartozástól függetlenül);
- **semlegesség** (a fegyveres konfliktusokban vagy más nézeteltérésekben érintett egyik fél sem részesíthető előnyben);
- **függetlenség** (a segítség független a politikai, gazdasági, katonai vagy egyéb célkitűzésektől ([Európai Unió Tanácsa 2015](#))).

Ezen elvek tiszteletben tartása a humanitárius segélyek célba jutása és a humanitárius dolgozók életének védelme (célponttá válás elkerülése)

miatt alapvető jelentőségű ([Teknős–Ambrusz 2022](#)). Ugyanakkor számos kritika éri a humanitárius segélyezést. Egyes szakértők szerint hozzájárul a konfliktusok elhúzódásához, a segélyszervezetek nem tudnak megfelelni a függetlenség és semlegesség elvének, hiszen nem működhetnek egy ország területén az ottani kormány jóváhagyása nélkül, amit a nemzetközi szankciók és a közbeszerzési anomáliák is bonyolítanak ([Paragi–Sasi 2021](#)).

Az európai humanitárius segítségnyújtást a brüsszeli székhelyű Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem Főigazgatóság (European Commission Humanitarian Aid & Civil Protection – [ECHO](#)) irányítja. Öt regionális és 40 országban levő helyi irodával rendelkezik ([ECHO](#)). Az EU és tagállamai humanitárius partnerszervezeteknek biztosítanak finanszírozást, és így juttatják el a segélyeket a helyszínre. Ilyen szervezetek az [ENSZ](#) ügynökségei, olyan nemzetközi szervezetek, mint a [Vöröskereszt](#) és a [Vörös Félhold Mozgalom](#), valamint a nem kormányzati segélyszervezetek. A segélyt nem a kormányokon keresztül, hanem közvetlenül juttatják el a rászorulóknak, gyakran helyi partnerszervezetek finanszírozása révén. A 28 uniós tagállam mindegyike nyújt kétoldalú keretek közötti humanitárius segítséget, és az Európai Bizottság maga is ([Európai Unió Tanácsa 2015](#)).

A tagállamok és az Európai Bizottság feladata a humanitárius fellépések koordinációja és az ENSZ által vezetett általános válságreakálás támogatása ([UN-OCHA](#)). A koordinációt a Tanács humanitárius segítségnyújtási és élelmszer-segélyezési munkacsoportja ([COHAFA](#)) végzi. A humanitárius segélyeket hivatalos fejlesztési támogatás (Official Development Assistance, ODA) részeként számolják el és tartják nyilván ([Paragi–Sasi 2021](#)).

A jelenlegi humanitárius segélypolitika irányai és céljai változásokon mentek keresztül. Az elmúlt évek válságai rávilágítottak, hogy a katasztrófákat előidéző okok kialakulásának valószínűségét kell csökkenteni és egy megelőzés-centrikus szemléletből fakadó válságkezelés az Európai Unió érdeke ([Teknős–Ambrusz 2022](#)). A segélyek kapcsán pedig a "célzott fejlesztéssel" a donorországok meg szeretnék akadályozni, hogy az elmaradottság hatásai

begyűrűzzenek és a célországok rezilienciáját helyben erősítsék meg ([OECD 2023](#)).

MAGYARORSZÁG HUMANITÁRIUS TEVÉKENYSÉGE

A magyar jogi szabályozás a humanitárius segítségnyújtást és a nemzeti fejlesztési tevékenységet közösen szabályozza. A humanitárius segítségnyújtással szemben a nemzetközi fejlesztési együttműködési tevékenység pénzübeli és tárgyi támogatás, amelynek célja a szegénység elleni küzdelem; az emberi és kisebbségi jogok, a fenntartható fejlődés, a nemzetközi biztonság és a stabilitás elősegítése ([2014. évi XC. törvény](#)).

A magyar humanitárius segélyezés három formát öltött a HHP indulása előtt. A kormányzati szervezetekkel (Katasztrófavédelem, Honvédelmi Minisztérium, nagykövetségek), civil szervezetek közreműködésével, valamint nemzetközi szervezetek (elsősorban az ENSZ szakosított szervei, a Vöröskereszt és a Vörös félhold Mozgalom) segítségével valósult meg. Magyarország ebben a formában évi 2–300 millió forintot biztosított humanitárius célra, amelynek 20%-a működött bilaterális alapon ([kormany.hu](#)). Szakértők szerint ennek nagyságrendje elmaradt az EU-csatlakozást követően a nemzetközi segélyekkel kapcsolatos kötelezettségvállalásainktól, a források főként a környező országokban kerültek felhasználásra ([Szent-Iványi-Kugiel, 2020](#)). A 2016-ban induló programban a magyar kormány a bilaterális együttműködési formát kívánta kiterjeszteni, a keresztények közvetlen egyházi támogatásán keresztül "mindenféle közreműködő nemzetközi ügynökség, hatóság beiktatása nélkül" (Azbej Tristan államtitkár nyilatkozata, [Világgazdaság 2019. január 4.](#)).

A HHP – öndefiníciója szerint – egy sajátos nemzeti modellt valósít meg, amely egyszerre nemzetközi humanitárius szerepvállalás, valamint a migrációs és humanitárius politika része. A 2015–2016-os migrációs válsághelyzet után létrejött program alapelve, hogy a segítséget oda vigye, ahol a szükség felmerül, és nem az Európába és Magyarországra irányuló migrációt kívánja segíteni. A program 2022-ig a Miniszterelnökség szervezeti

rendszerén belül kapott helyett, majd 2022-től a Külgazdasági és Külügyminisztérium irányítása alatt működik (hungaryhelps.gov.hu). A HHP alaptevékenységei (hungaryhelps.gov.hu):

- nemzetközi humanitárius segélyprogramokon, adományokon és támogatási szerződéseken keresztül nyújtott segítség;
- humanitárius és fejlesztési projektek megvalósítása;
- a humanitárius krízisek, válságok áldozatainak támogatása, különös tekintettel a valósi üldözöttekre;
- együttműködés kétoldalú és multilaterális humanitárius fejlesztési segélyprojekteken más segélyszervezetekkel;
- adománygyűjtések (magánszemélyek adományainak gyűjtése és kezelése);
- a humanitárius segélyek felhasználásának ellenőrzése, szemléje.

A Hungary Helps Ügynökség működése

A program tevékenységét a Hungary Helps Ügynökségen (HHÜ) keresztül fejti ki, amely 2019-ben jött létre ([2018. évi CXX. tv.](http://2018.évi.CXX.tv)) a Hungary Helps Ügynökség Nemzetközi Tanácsadó Testülete vezetésével (kormany.hu). Az ügynökség a nemzetközi humanitárius segítségnyújtásra biztosítandó forrásokat koordinálja ([2018. évi CXX. tv.](http://2018.évi.CXX.tv)). Az Ügynökség bevételei a [HHP törvény](http://HHP.torveny) szerint: belföldi vagy külföldi befizetések és adományok, központi költségvetési támogatások, nemzetközi szervezetektől és intézményektől származó támogatások, adományok, külön megállapodás alapján más államok és külföldi kormányok juttatásai, valamint egyéb bevételek.

A költségvetési törvények célszámai szerint a program működése 2016-ban körülbelül 930 millió forintos működési költséggel indult. Ezt követően évi 2–3 milliárdos költségvetési támogatással működött. 2020-ban a koronavírus járvány miatt a költségvetési támogatásból elvontak, de a program később növekvő volumennel folytatódott (2021: 3,8; 2022: 3,2; 2023 3,2 milliárd forint). A 2021-es zárszámadási törvény szerint 2021-ben a tervezett összeg közel háromszorosát (11,2 milliárd Ft) költötte az állam a program támogatására

([2022. évi LXXII. tv.](http://2022.évi.LXXII.tv)). A 2024-es költségvetésben is több, mint 3 milliárd Ft áll a program rendelkezésére ([2023. évi LV. törvény](http://2023.évi.LV.torveny)).

A törvény által leírt keretek közötti előminősítés után a program stratégiai partnereivé válhatnak a legalább öt éve nemzetközi humanitárius segítségnyújtási tevékenységet folytató közhasznú civil szervezetek ([2014. évi XC. törvény](http://2014.évi.XC.torveny)). Ilyen jelenleg az Ökumenikus Segélyszervezet ([HHP 2019](http://HHP.2019)).

A program tevékenysége és értékelése

A program [honlapján](http://honlapjan) található és kormányzati információk alapján a HHP több, mint 1 millió embert támogatott létrejötté óta. 2017 óta 54 országban, több mint százmillió dollár értékben mintegy 300 humanitárius és rehabilitációs programot működtetett ([Híradó Online 2023. május 18.](http://Hirado.2023.majus.18)), 2023-ban 25 országban, 1,4 milliárd forint értékben nyújt támogatást ([Híradó Online 2023. április 16.](http://Hirado.2023.aprilis.16)). A projektek számát tekintve a legfontosabb célrégió a Közel-Kelet volt, amely a teljes költségvetés 77 százalékát jelentette. Ezen kívül jelentős támogatásban részesültek a szubzaharai Afrika országai is. A fő kedvezményezettek helyi, valamint magyar vallási kötődésű civil szervezetek voltak, az egyik legnagyobb ezek közül az Antiochiai Szír Ortodox Egyház (amely projekteket valósított meg Szíriában, Irakban és Libanonban) (Paragi–Szent-Iványi 2023).

A 2020-as tevékenységükről készült beszámoló szerint (B/17056) a HHP Irakban, Libanonban, Szíriában, Jordániában és Nigériában támogatta a vallási és oktatási infrastruktúra építését. A Stipendium Hungaricum ösztöndíj létrehozásával külföldi hallgatók felsőoktatási tanulmányait finanszírozta. A diákok főként Jordániából, Kínából, Azerbajdzsánból, Mongóliából, Laoszból, Kazahsztánból és Tunéziából érkeztek. Az elmúlt két év során megvalósult projektekről szóló jelentések a program honlapján találhatóak ([HHP 2022](http://HHP.2022); [HHP 2023](http://HHP.2023)). A program folyamatosan bővül, 2022-ben az Ukrajnának juttatott humanitárius segítség egy része is a programon keresztül történt ([K-Monitor 2022. szeptember 29.](http://K-Monitor.2022.szeptember.29)). A HHÜ 2022-es tevékenységéről benyújtott beszámolója szerint (B/5447) a társaság átszervezése folyamatban van a pilléralapú értékelés előkészítésével, amelynek célja, hogy megfeleljenek az EU

1. ábra: A Hungary Helps Program működési adatai

Forrás: [Infoszolg/sandorpalota.hu](https://infoszolg/sandorpalota.hu), 2023. május 18.

Pénzügyi Szabályzata által támasztott követelményeknek, hogy költségvetési források felhasználásával bizhassanak meg kormányzati és nemzetközi szervezeteket. A kormány honlapjára felkerült [jogsabálytervezet](#) szerint a program továbbfejlesztése fejlesztéspolitikai irányban történik.

Szakértők különböző módon értékelik a programot. Egy elemzői tanulmány szerint a HHP eklektikus jegyeket mutat: formálisan humanitárius, gyakorlatilag fejlesztési program. A projekteket elemezve megállapítja, hogy inkább hosszabb távú fejlesztési (oktatás, egészségügy) célúak voltak, nem életmentési vagy krízis akciók (Paragi 2023). Más tanulmányok azt emelik ki, hogy a program segítette a magyar migrációs politika pozitív képét kialakítani az üldözött keresztények védelmével és támogatásával (Kacziba 2020), és a nemzeti szuverenitás eszméjének képviselésével sikeresen

hárítja el a fejlődő világ helyi problémáinak exportját hazánkba (Daher 2020). A Budapest-jelentés a kereszténységüldözésről beszámoló-kötetben több szerző kiemeli, hogy a program vállaltan keresztény-szellemű, és mint ilyen teljesen egyedi. Reményeik szerint segít tudatosítani a keresztényüldözés problematikáját Európában, amely nincs eléggé hangsúlyozva a közvélemény számára (Ujházi et al. 2021).

Egy, a program nemzetközi beágyazottságát vizsgáló tanulmány szerint a HHP révén Magyarország a nemzetközi vallásdiplomácia aktív résztvevője lett, a kereszténység eltűnését kívánja akadályozni a közel-keleti muszlim országokban. Kiemelik, hogy Magyarország segélymotivációja illeszkedik "céltott fejlesztés koncepciójához", amely 2015 után az EU nemzetközi fejlesztési politikájának fő iránya is lett (ez a "globális Dél alulfejlettségéből eredő, nem kívánt tovagyrűző hatásokat, pl. az irreguláris migrációt kívánja korlátozni nemzetközi segélyezés révén"). A szerzőpáros ugyanakkor elégtelennek értékeli a program pénzügyi átláthatóságát, hiányolja az objektív és független kritériumokat a keresztényüldözés definiálására és mérésére, valamint a projekteket szelektívnek érzékeli a védendő keresztények tekintetében (nem támogatják a veszélyeztetett keresztényeket például Törökországban, Kínában, Egyiptomban, Azerbajdzsánban és a volt szovjet közép-ázsiai államokban) amelyek ezzel további külpolitikai irányelveknek rendelődnek alá (Paragi–Szent-Iványi 2023).

Források:

- Beata Paragi: 'A Defender of Christendom'? The Inner Logic of Hungary's Humanitarian Aid Policy Europe-Asia Studies Volume 75, 2023 - Issue 5
- Paragi Beáta–Szent-Iványi Balázs: Nemzetközi segélyezés és a vallás: Hogyan értelmezhető a Hungary Helps program? In: Benczes–Szunomár (szerk.) Változó világ Akadémiai Kiadó 2023
- Kiss Judit (szerk.): Nemzetközi segélyezés a 21. század elején Akadémiai kiadó 2019
- Ujházi Lóránd–Boér Zoltán–Kaló József–Petruska Ferenc: Budapest-jelentés a keresztényüldözésről 2021 [Mondat 2021](#)
- Rashed Daher: Crisis on the edge of Europe. Migration and self-defense in Hungary [Limen 2020/2.](#)
- Humanitárius segítségnyújtás Európai Unió Tanácsa 2015

Készítette: Máté Olga
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486